

Ysane 11:12 och Lörby 6:3.

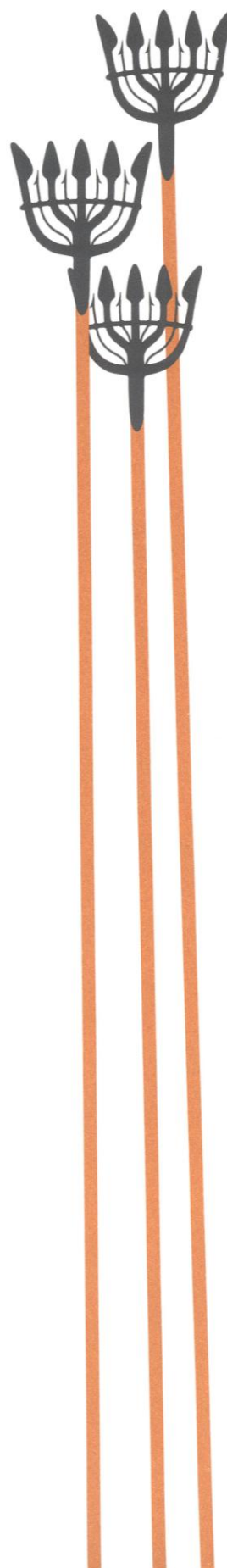
Ysane och Mjällby socknar,
Sölvesborgs kommun.

Särskild utredning

Lst Dnr 431-1633-10

Blekinge museum rapport 2012:1
Mikael Henriksson

Bakgrund

Eolus Vind AB meddelade under vårvintern 2010 sin avsikt att fortsatt exploatera för vindkraft i Lörbyområdet. Då de tre nya verken delvis förväntades beröra topografiskt intressanta lägen, uppdrog Länsstyrelsen åt Blekinge museum att utreda det aktuella områdets antikvariska status. Blekinge museums arkeolog genomförde en arkeologisk utredning under första veckan av juni 2010. Föreliggande avrapportering utgör en redovisning av denna särskilda utrednings resultat. Utredningen har uteslutande bekostats av exploitören, med undantag för en ¹⁴C-analys tack vare bidrag från Länsstyrelsen genom det statliga 7:2-anslaget.

Fig.1 - Exploateringsområdet markerat med en ring på Översiktskartan.

Topografi och kulturhistoria

Exploateringsområdet sträckte sig 1,5 km från Stensborgs gård i Ö riktning, och det utgjordes av såväl de tre verkens etableringsytor som tillförande arbetsvägssträckor om sammanlagt ca 550 m. Topografin präglades av en i huvudsak öppen, lätt kuperad åkermark vars ekvidistanser låg mellan 4,80 och 9,35 m.ö.h.. Jordarten bestod uteslutande av sand, i lägre terräng övergående i siltig sand och silt. Bland fornlämningar i exploateringsområdets närhet kan nämnas såväl boplatsspår som fossil åkermark nära Stensborg (Ysane 19:1 resp. 25:1). Längre österut tangerade utredningsområdet den efter 1700-talet bortodlade fäladsmark som under medeltiden gick under namnet Klåskog

(Benson 1997). Fortfarande under 1700-talet skall Kloockskogsområdet ha hyst ett flertal synliga gravlämningar i form av högar och resta stenar (se ex Milton 1994: 39, 49). Strax S om utredningsområdet finns Ysane 17:1, den registrerade ödekyrkogården, *Kloockskogs kyrkogård*.

Fig.2 – *Schakt 7* resp. *8* fotograferade mot S.

Fältarbetets genomförande

Sökschaktning utfördes i exploateringsens sträckning 2010-06-02 och 2010-06-04. Blekinge museums arkeolog ledde schaktningsarbetet och utförde även ytrensning för hand. Schakt och framrensat anläggningsbestånd mättes in med GPS, och dokumentation utfördes i övrigt genom fotografering med digitalkamera. Fyndinsamling skedde genom handplock och enstaka träkol samlades in för eventuell vedarts- resp. ^{14}C -analys.

Resultat

Sammanlagt 19 sökschakt grävdes, och den sammanlagda längden uppgick till 285 löpmeter (bilaga 1 och 2). Matjordens tjocklek varierade mellan 0,30 och 0,40 m. Enstaka störningar härrörde från sprängda block, och även i övrigt förekom mer eller mindre tydliga stenlyft och spår av plöjning. Inom utredningsområdets centrala och Ö delar framkom inga anläggningsbemängda markhorisonter och endast fåtaliga lösfynd i form av flinta och yngre rödgods hittades i anslutning till *Schakt 7* resp. *8* (bilaga 3).

I *Schakt 13*, nära Stensborgs gård, påträffades däremot en av plögen ganska hårt åtgången fynd- och anläggningsförande nivå 0,35 m under dagens markyta. *Schakt 13* vidgades därför till en yta om knappt 30 m² varefter finrensning utfördes för hand.

Fig.3 – Härden AH1 fotograferad mot S.

En knappt skönjbar kulturlagerrest i form av en lätt sotig horisont ovan steril grund noterades inom delar av schaktytan. Omkring 5 st 0,50 till 0,60 m stora, runda och lätt sotiga anläggningar samt en större härdrest med en diameter om 1,70 m. mättes in digitalt. Inga kontextuella samband eller konstruktioner kunde iaktas inom schaktet. Det sparsamma fyndmaterialet, av tydlig boplatskaraktär, bestod i huvudsak av flintavfall samt oorerad, allmänt förhistorisk keramik (bilaga 3). Träkol insamlades på ca 0,10 m djup i härden AH1. Vedartsanalysen visade att träslaget var björk och ¹⁴C-analysen gav datering till 200-talet f.Kr (bilaga 4 resp. 5). De fåtaliga spåren vid Stensborg uppvisar delvis samtidighet med lämningen RAÄ Mjällby 103, vilken påträffades vid Blekinge museums grävning för tidigare vindkraftverk 2009 (Henriksson 2010). De lämningsspår som framkom i samband med 2010 års utredning bedömdes ej var nämnvärt hotade av den förestående exploateringen då de endast skulle komma att ligga under en enklare arbetsväg. Av denna anledning grävdes inga anläggningar vid utredningstillfället, och Blekinge museum ansåg det inte motiverat att planerad övertäckning skulle föregås av ytterligare antikvariska insatser.

Figurförteckning

Fig.1 Exploateringsområdet markerat på Översiktskartan

Fig.2 Översiktbild *Schakt 7* och *8*, fotografi mot S.

Fig.3 Anläggningsnivå inom *Schakt 13*.

Bilagor

Bilaga 1 - Schaktplan AU

Bilaga 2 - Schaktbeskrivningar AU

Bilaga 3 - Fyndtabell

Bilaga 4 – Vedartsanalys

Bilaga 5 – ¹⁴C-analys

Källor

Skriftliga källor

Benson, S. 1997. Klåskog - Klockslog. Ur Ord och några visor tillägnade Kurt Zilliacus 21.7.1997, Marianne Blomqvist (red.). *Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet. Serie B, 18.* 1997. Helsingfors.

Milton, H. 1994. *Listers och Sölvesborgs historia. Den förhistoriska och den danska tiden.* 1994. Sölvesborg .

Otryckta källor

Henriksson, M. 2010 Lörby 45:1 m.fl. Ysane och Mjällby socknar, Sölvesborgs kommun. Särskild undersökning. *Blekinge museum rapport 2010:2.*

Övriga källor

FMIS

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-1633-10, 2010-05-31

Blekinge museum dnr: 140-0311-10

Undersökningstid: 2010-06-02 och 2010-06-04

Personal: Projektledare Mikael Henriksson

Läge: Fastighetskartan, blad 3E 3f

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

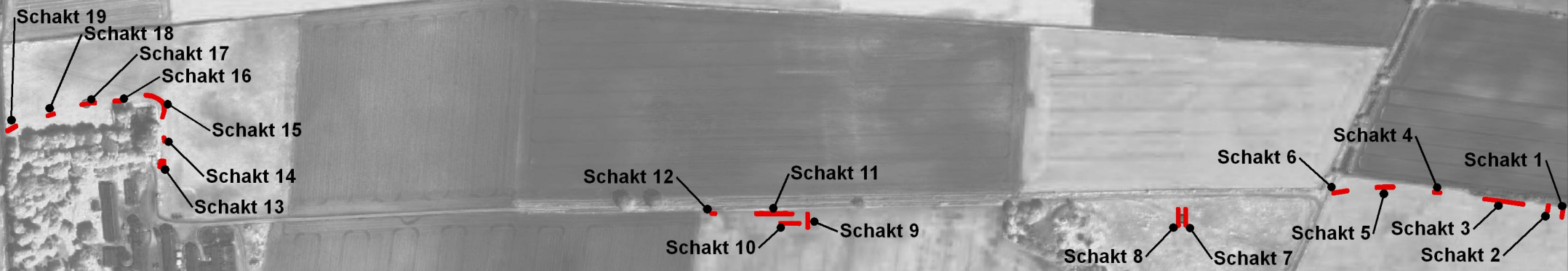
Koordinater för utredningsytans sydvästra hörn: N,E 6 214 638, 478 585

Dokumentation: Mätdata och digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.

Fynd: BIM 27867:1-5

Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2012, ©LMV Ärende nr M2005/2857, ©LMV 2012. Ur Historiska Kartor TM

Bilaga 1 - Schaktplan särskild utredning Ysane 11:12 och Lörby 6:3.

Bilaga 2 - Schaktbeskrivningar Särskild utredning Ysane 11:12 och Lörby 6:3

Schakt 1-6

Matjordens tjocklek varierade mellan 0,20 – 0,25 m. Undergrunden bestod av sandig silt/silt, ställvis övergående i lerig silt. En omfattande förekomst av stenlyft noterades vid schaktningen. Inga fynd, lager eller anläggningar framkom vid arbetet.

Schakt 7-8

Matjordens tjocklek varierade mellan 0,25 – 0,30 m. Undergrunden bestod av sand/lätt siltig sand. Tydliga stenlyft noterades vid schaktningen. Dessa var ställvis igenfyllda med lera. Inga lager eller anläggningar framkom vid arbetet. Ett fåtal flintavlag insamlades i markytan, i direkt anslutning till schakten.

Schakt 9-12

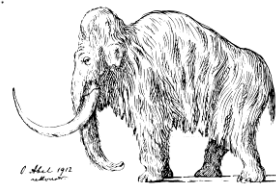
Matjordens tjocklek varierade mellan 0,20 – 0,25 m. Undergrunden bestod av sand. Enstaka stenlyft noterades vid schaktningen liksom omfattande järnutfällningar. Inga fynd, lager eller anläggningar framkom vid arbetet.

Schakt 13-19

Matjordens tjocklek varierade mellan 0,30 – 0,40 m. Undergrunden bestod av sand/moränsand, i schakten 17, 18 och 19 med dominerande inslag av siltig sand/silt. Ställvis framkom kraftiga inslag av sten och mindre block vid schaktningen och då även spår av omfattande stenlyft. På 0,35 m djup i schakt 13 påträffades en fynd- och anläggningsbemängd nivå. Ett fåtal flintfragment framkom som lösfynd i anslutning till schakten 13, 14 och 17. I anläggningsnivån i schakt 13 påträffades oorerad, allmänt förhistorisk keramik.

Bilaga 3 – Fyndtabell särskild utredning Ysane 11:12 och Lörby 6:3.

Fnr	Kontext	Fyndmaterial	Vikt (g)	Antal	Anmärkning
1	Ytfynd	Keramik	19	1	Fragment av yngre rödgods, glaserat (kaket?), tillvarataget i anslutning till Schakt 7-8.
2	Ytfynd	Flinta	7	2	Avslag resp fragment av (spån-?)skrapa av Kristianstadsflinta. Tillvaratagna i anslutning till Schakt 7-8.
3	Schakt 13,	Keramik	14	3	Keramikkärl, fragment av. Tillvaratagna vid handrensning av anläggningsförande nivå i schaktet.
4	Ytfynd	Flinta	43	2	Avslag resp del av kärna(?) av Kristianstadsflinta. Tillvaratagna i markvägens yta mellan Schakt 13 och 14.
5	Schakt 17	Flinta	4	2	Avfall/avslag av Ssk. flinta, ett bränt.

13 Mars 2011

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2011:12
Hans Linderson
VEDANATOMISK ANALYS SAMT URVAL FÖR C14 ANALYS INFÖR
EXPLOATERINGAR I SIRETORPS OCH MJÄLLBY SOCKNAR,
BLEKINGE

Uppdragsgivare: Mikael Henriksson, Blekinge länsmuseum, Borgmästaregatan 21, 371 35 Karlskrona. Org nr 835 000-6113

Lokalitet: Västra Vång, Hjöterberga sn, Blekinge (OBS! skall vara Ysane och Mjällby socknar, förf anm.)

Objekt: Boplats, sotigt bottenlager

Material: Kol **Antal prover:** 5

Analys: Urval för C14 analys (markeras med bedömd egenålder) **Övrigt:**

Prov Nr	Provbe-teckning	VETENSKAP-LIGT NAMN	Svenskt namn	Stam/ Ung stam /Gren	Egenålder år Y=avst. bark	Frekvenser Antal	Procent
1	AH1	Betula	Björk	Stam		6	66
2	AH1	Betula	Björk	Ung stam	Y<5	3	33
3	PM1072	Sorbus	Rönn/oxel	stam	Y<50	5	62
4	PM1072	Quercus	Ek	stam		3	38
5	PM1118	Pinus	Tall	Gren	Y<200	1	100
6	PK1119	Corylus	Hassel	Stam	Y<30	30	100
7	PM1120	Juniperus	En	Stam		8	50
8	PM1120	Corylus	Hassel	Ung stam	Y<2	6	38
9	PM1120	fragment	Ek/Alm/Ask	-	-	1	6
10	PM1120	obestämt	Frö		Y=1	1	6

Kommentarer

PM1072 Frodvuxet, öppet landskap (växtens närmiljö).

PM1118 Kantigt sannolikt inte omlagrat.

PK1119 Kalkinlagring i kärnen (vedanatomi) skall hanteras av C14-lab.

PM1120 Pga liten kolvikt togs både hasselveden och fröet till C14-analys.

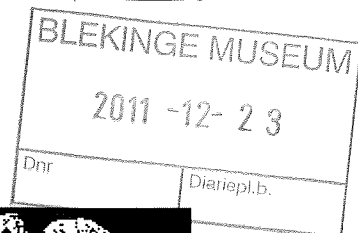
Hans Linderson

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för geo- och ekosystemvetenskaper
Laboratoriet för ¹⁴C-datering
Sölvegatan 12, Geocentrum II
223 62 LUND
Tel. 046/2227885 Fax 046/2224830

Department of Earth and Ecosystem Sciences
Radiocarbon Dating Laboratory
Sölvegatan 12, Geocentrum II
S-223 62 LUND
Sweden

Mikael Henriksson
Blekinge Museum
Borgmästaregatan 21, 371 35 Karlskrona

Dateringsattest

Provets benämning	Lab no	Erhållen ¹⁴ C-ålder BP	δC13 ‰	Provmgd (mg C)	Förbehandling
Stensborg AH 1	LuS 9929	2205 ± 55		3,8	HCl, NaOH
Siretorp/Mörby PK 1119	LuS 9930	6460 ± 55		3,8	HCl, NaOH
Siretorp/Mörby PM 1072	LuS 9931	5020 ± 50		3,8	HCl, NaOH
Siretorp/Mörby PM 1118	LuS 9932	4975 ± 50		3,8	HCl, NaOH
Siretorp/Mörby PM 1120	LuS 9933	5000 ± 50		4,3	HCl, NaOH

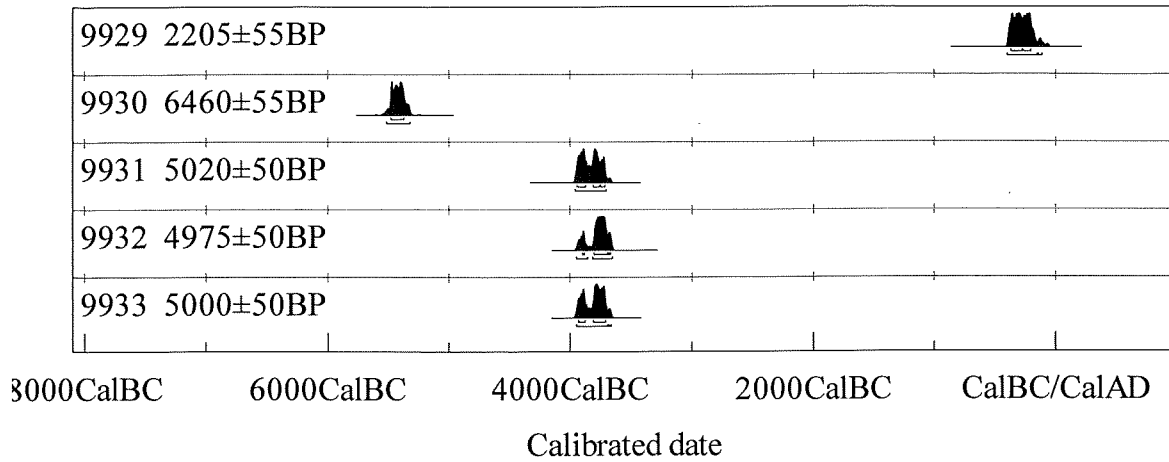
Beräkningen av 14C-åldern är baserad på halveringstiden 5568 år. Resultaten är givna i antal år före 1950 (14C-ålder BP). I osäkerhetsangivelsen innefattas statistiskt åtkomliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Som standard användes enligt internationell överenskommelse 95% av aktiviteten hos NBS oxalsyre-standard. Alla 14C-åldrar är 13C-korrigerade för avvikelser från överenskommet standardvärde på 13C/12C-förhållandet. Kol-14 åldern måste översättas till kalibrerade kol-14 år genom att använda antingen IntCal09 (för terrestra prover) eller Marine09 (för marina prover). För ytterligare information hänvisas till Radiocarbon Vol 51, nr4, 2009.

Lund 2011-12-19

Göran Skog

Mats Rundgren

Atmospheric data from Reimer et al (2009); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

INFORM : References - Atmospheric data from Reimer et al (2009); OxCal v3.10 Bronk Ramsey (2005); cub r:5 sd:12 prob usp[chron]

9929 : 2205±55BP

68.2% probability
 365BC (40.8%) 270BC
 265BC (27.4%) 200BC
 95.4% probability
 395BC (93.0%) 150BC
 140BC (2.4%) 110BC

9930 : 6460±55BP

68.2% probability
 5480BC (68.2%) 5370BC
 95.4% probability
 5515BC (95.4%) 5320BC

9931 : 5020±50BP

68.2% probability
 3940BC (31.6%) 3870BC
 3810BC (25.1%) 3755BC
 3745BC (11.5%) 3710BC
 95.4% probability
 3955BC (95.4%) 3700BC

9932 : 4975±50BP

68.2% probability
 3895BC (2.8%) 3880BC
 3800BC (63.0%) 3690BC
 3680BC (2.3%) 3665BC
 95.4% probability
 3945BC (18.3%) 3855BC
 3815BC (77.1%) 3650BC

9933 : 5000±50BP

68.2% probability
 3930BC (18.7%) 3875BC
 3805BC (49.5%) 3705BC
 95.4% probability
 3945BC (92.9%) 3690BC
 3680BC (2.5%) 3660BC